

Fn. 2.

W
L
S
K
L
J
L
J
K
L

1805.

Wecker, Jo. Chri: De conditionibus pancreatis
materialibus.

Nettmann, Jo. Fr: Sectionis Caesareae historia.

Lasch, Carol. Philipp. De medico philosopho.

1795.

Haeger, Jo. Fr. Theoph: Cereolorum historia eorumque
usus chirurgicus.

1805.

Kyepke, Carol. Fr. Guil: De aneurysmatum externorum
curationibus quae manu fiunt, et antiquis
et hodiernis.

Länsele, Jo. Fr. Gotthold: De honorum, quibus medici
decorantur, academiconum origine.

Schneider, Carol: De nova herniam ruralem manu
ferrentis que curandi ratione.

Hamel, Hns. Pph: De testiculorum tabe.

Ruppkielt, Jac. Guil: De antilyssis quibusdam vegeta-
bilibus.

Lemke, Wolfgang: De bituminibus variis.

Beckhaus, Fr. Guil. Jo: De vestimentorum nimis leuium
effectibus noxiis generatim, speratim vero
de vestibus quarum omnium viget mos.

Keibel, Jo. G. L: De cortice Peruviani usu medico.

Delius, Ferd. L: De angina polyposa.

CEREOLO RUM
HISTORIA
EORUMQUE
USUS CHIRURGICUS. 4

TRACTATUS INAUGURALIS
QUEM
AUCTORITATE GRATIOSAE FACULTATIS
MEDICAE HALENSIS
PRO
GRADU DOCTORIS MEDICI
LEGITIME OBTINENDO
PUBLICAE DEFENDET
DIE XX. MARTII MDCCXCV.

AUCTOR
IO. FRID. THEOPH. HAEGER
NEO-MARCHICUS.

H A L A E,
T Y P I S B A T H E A N I S.

Simplicium — remediorum, et facultatum, quae in
eis insunt, cognitio ita necessaria est, ut sine ea nemo rite
medicari queat.

ORIBASIVS.

VIRIS

EXCELLENTISSIMIS GENEROSISSIMIS

I. C. SEBERT

REGIS A CONSILIIIS COMMERCIORUM

I. C. WESENBERG

REGIS A CONSILIIIS RERUM EXTUS

GERENDARUM

ET

I. A. SEBERT

MERCATORI CELEBERRIMO

FAUTORIBUS AETERNA PIETATE

COLENDIS

SACRUM ESSE

VULT

AUCTOR.

PRAEFATIO.

Cum inter omnes aevi nostri scriptores quamplurimi rerum novitatibus ita oblectentur, ut ubique non solum novi aliquid exhibere verum etiam si hoc non poterint, crambem repetitam conscribere studeant, iis, qui more usitato aliquo specimine edendo coacti sunt, maxima difficultas enascitur ex amplo materiarum penu tales eligendi, quae minus recoctae atque utilitatis non plane expertes inveniuntur. Quare nonnisi paucis rationes enarrare mihi liceat, quibus permotus hocce thema elaborandum mihi sumferim.

Legibus academicis satisfacturo mihi Disputatio conscribenda fuit, et cum varia, quae huic scopo inservire potuerunt, themata animo meo reputassem ex illis, quae Cl. REILIUS Praeceptor ad cineres usque colendus in praelectionibus suis publicis de Akologia, quibus et ipse interfui, proposuit, quoddam defumere atque

que instrumenti alicujus chirurgici historiam
et usum exhibere decrevi, praecipue cum in
ipsa elaboratione ex iis, quae mihi VIR ille
optimus benevole suppeditabat, me haud par-
vum fructum reportaturum esse persuasus fui.
Inter haec autem praecipue mihi arridebat de-
scriptio Cereolorum, cum variae jam jam de iis
prodierint auctorum sententiae, haud raro sibi
ipsis contradicentes: veritus autem, ne laborem
aggressus sim, quem humeri vix ferre valeant,
peto atque rogo a L. B. ut vitia mea hinc in-
de obvia aequi bonique consulat, mihi que porro
faveat.

SECTIO I.
HISTORIA CEREOLORUM.

§. 1.

Cereolus est instrumentum chirurgicum, longum, conoideum, cylindraceum, tenue ac flexile, ex varia materia constructum, quod urethrae praefertim morbis sanandis inservit. Variis gaudet hoc instrumentum nominibus; cereus, cereum filum, specillum cereum, une bougie, Cierge, Sonde cireé dicitur.

§. 2.

Ut autem ad ipsius instrumenti ejusque usus medici descriptionem pateat via, primum quae fuerit ejus origo et quid variis in temporibus de eo, senserint auctores, enarrare mihi liceat.

§ 3.

§. 3.

In antiquis scriptoribus nullum cereolorum vestigium invenimus et mirum videtur, medicos in tale instrumentum non incidisse, cum jam GALENO a) observatae fuerint carunculae in urethra obviae, quibus sanandis autem ei suffecisse videtur usus catheterum. Idem innuere videtur Aretaeus b).

§. 4.

Cum vero saeculo decimo sexto morbus venereus per totam Europam sese propagavit et multis in hominibus excrescentias et coarctationes urethrae produxit, Medici coacti sunt instrumentum adhibere, quo illas coarctationes coercere et hoc modo urinae liberum exitum praebere possint.

§. 5.

Primus c) qui inventorem cereolorum sese jactavit, PHILIPPUS fuit Chirurgus lusitanus, qui per totam Europam itinera fecit, ut instrumenti sui usu et applicatio-

a) de loc. aff. lib. I. Cap. I. P. VII. Ed. Chartierii pag. 381.

b) Lib. II. Cap. III. v. Hall. *Scrpt. med. princ.* T. I. p. 103.

c) Extat quidem locus in Gaddesden Rosa anglicana seu *Practica medicina a capite ad pedes* Paviae 1492. fol. in quo auctor cereolos jam ab anno MCCC. in usu fuisse contendit. Quoniam autem hic liber tot tantisque nugis et mendis scateat, ut Rosam non anglicanam sed fatuam eum appellare non dubitet Guido et huic asserto nullo modo credi posse existimo.

catione divitias sibi compararet d). Idem fecisse quendam ALONZO DIAZ, mercatorem lusitanum fert FRANC. DIAZ e) (Professor Alcalensis) nihilo tamen minus inventionem cereolorum Philippo adscribit. Sed contra hunc AMATUS LUSITANUS, se a praecceptore suo ALDARETE (Prof. Salamani) hujus remedii applicationem didicisse atque Philippo anno 1541. monstrasse, confirmat. Quod assertum etiam majorem verisimilitatis speciem prae se fert; quare Amatus Lusitanus hujus remedii praecipuus propagator fuisse videtur f).

§. 6.

Atqui primus, qui hoc de remedio scripsit, esse videtur ANDREAS LACUNA segoviensis, qui postquam in bello Hispanorum contra Belgas chirurgi munere functus esset, et multas super hujus instrumenti usum observationes instituisset in libello suo g) praeter alia,

- d) SPRENGEL *Gesch. d. Med.* T. III. p. 465. Vigiliis a CREUZENFELD *Bibl. chirurg.* Vol. II. p. 1826. Astruc de morb. vener.
- e) In *Tract. de todas las enfermedades de los rinones, vexiga ii carnosidadas de la verga* 4 madr. 1588. Cujus perari libri recensionem, vid. Vigiliis a CREUZENFELD *Bibl. Chir.* Vol. II. p. 1551.
- f) SPRENGEL l. c.
- g) *Methodus cognoscendi et extirpandi excrescentes in vesicae collo carunculas.* Romae 12. 1551.

alia, quae contra carunculas urethrae commendavit praesidia, etiam candelas cereas commemorat, quas autem omnes eo, quo carunculam tangere debent, loco, excedente quodam emplastro instruit, falsa opinione ductus hasce carunculas ex putri carne natas esse. Sed eadem de causa ipsi et aliis, ejus sententiam secutis, curatio minus feliciter cessit, et incisa cadavera frequentius callum et cicatricem ex malo ulcere post gonorrhoeam relictum ostendebant h).

§. 7.

Eodem quoque anno, quo LACUNA tractatum suum edidit, ALPHONSUS FERRUS (neapolitanus, Pauli III. Pont. maximi medicus et chirurgus) hac de re scripsit i). Hic injectionibus emollientibus factis candelas applicari jussit, ex alba vel citrina cera confectas cum aliqua aeruginis rasae portiuncula, quam ad detergendas carunculas aptissimum esse medicamentum contendit. Neque tamen specilla extereti flexibilibique plumbea virga confecta plane rejicere videtur. Simplicissimum deinde specillorum genus, quod primam inventioni cereolorum ansam dedisse videtur, indicat, malvarum scilicet, petroselinii aut foeniculi aut alterius consimilis herbae turiones.

§. 8.

h) PLATNER Inst. Chir. p. 414.

i) De caruncula sive callo, quae cervici vesicae innascitur Romae, 1551. Lion 1553. reouf. in Uffenbach. thesaur. chir. p. 1011. seq.

§. 8.

CHRISTOPHORUS DE VEGA k) (Alcalae de Henarez natus, Professor Complutensis) et FRANCISCUS DIAZ l) (qui etiam primus cereolos ad inhibendam novam partium concretionem in urethra relinqui jubet) FERRUM in plerisque secuti sunt, et ubicunque caustica e. g. aeruginem, vitriolum et auripigmentum utpote cereolorum necessaria ingredientia commendant. Hanc methodum autem falsam esse et corrodentia non nisi abusive, nulla symptomatum habita ratione, adhiberi, denique monstrabat AMATUS LUSITANUS m).

§. 9.

AMBROSIVS PARAEVS n) plerumque eandem fere methodum adhibet, quam Ferrus aliique. Immisit Urethrae fistulam incisuris excisuris ornatam, quibus primum carunculas destruxit. Deinde fistulam intrudit in urethram incisura fenestrata praeditam, ex qua abstergentis et corrodentis pulveris, quorum magnam copiam in promptu habet, loco vulnerato inspergit, et hoc modo carunculas funditus everti sibi persuadet.

Idem

k) De curatione caruncularum Salmantiae 1552.

l) lib. cir.

m) Curat. med. Cent. II. de carunculis extirpandis.

n) Opp. Lib. XVIII, ed. lat. v. Offenbach. Thefaur. p. 413.

Idem fere sentiunt Fabricius ab Aquapendente o) qui sabinam in pulverem redactam hic praestantissimam sese praebere contendit, et JAC. DALECHAMPIUS p), qui usum cereolorum non tam insignem esse, quam multi credunt et interdum eos nihil praestare nisi aliquam lotii redditam libertatem. Praeterea huc referendi sunt ALEXANDER TRAJANUS PETRONIUS q) (Archiater Gregorii XIII.) qui candelas medicatas recenset, neque tamen probat, REUSNERUS r) (poliator nordlingensis) qui anno 1590 vixit et in libro suo, quem posthumum edidit J. H. WELSCHIUS, cereos ubique commendat, imo eorum viribus nimium tribuisse videtur, cathaereticos autem averfatur, et cereis oleo succini et vitello ovi imbutis solummodo carunculas urethrae aggreditur, et denique MICH. LARIZA VALENTINUS s).

Jam

- o) Praelectiones chir. Lib. III. pentateuch, chir. ed. BEYER, Frft. 1592.
- p) Ej. Chirurgie françoise avec plusieurs figures d'instrumens necessaires pour l'operation manuelle. Lion 1559. P. 85.
- q) De morbo gallico Lib. VII. 1565. recusi in collectione Aloysii Luisini.
- r) REUSNERI adnotationes et curationes curante WELSCHI, Ulm 1668. 4.
- s) De chirurgia, que trata sobre las hagas en general, una escricion G. CAULIACO con una tratada en quel ensenna el modo de curarla carnosidades que estan en la via de la urina, Valentine 1592. 8.

§. IO.

Jam ad recentiora tempora progredimur. In hisce magis magisque intellexisse videntur medici, acribus suis et causticis compositionibus plus damni quam utilitatis aegrotis afferri; hinc varii e. g. NIC. ROUSSEAU t), LAZARUS RIVERIUS u) et PETRUS V. MARCHETTIS v) eas omnino rejecerunt. Alii autem periculofam illam methodum strenue defendere conabantur, quales fuere THEOD. TURQUET x), ANTON FREY y), PETRUS BORELLUS z), aliique.

§. II.

Sed eodem fere tempore insignis inter scriptores orta fuit disputatio de existentia caruncularum. Alii enim e. g. BRUNNERUS a), DIONIS b), DE LA FAYE c), SAVIARD d), cadaverum sectionibus ostenderunt

- t) NIC. ROUSSEAU quaestio medica, an urethrae angustis nocent κατὰ τὴν ἀρίστην? Lutet. 1614. fol.
- u) RIVERII obs. med. et curat. insignes. Delf. 1651. Cent. I. II.
- v) Marchetti de ulceribus et fistulis urethrae et de spina ventosa. Patav. 1665. 8.
- x) Tract. quatuor de febribus, de morbis externis, de arthritide, de lue venerea. Genev. 1674. 12.
- y) De tuberculis in fistula urinaria absumendis. Basl. 1615. 4.
- z) In hist. et obs. Cent. I. obs. 79.
- a) In Eph. N. C. Cent. I. obs. XCVII, p. 200.
- b) In Chirurgia demonstr. III. p. 271.
- c) In notis, quas Dionis libro adjecit.
- d) Nouveau recueil d'operations chirurgicales Paris 1702. obs. 74. p. 324. commentées par Mr. le ROUGE. Nouvelle Ed. 1784. 8.

derunt, id, quod urinae iter praecludat, non putrem carnem sed urethrae coarctationem et cicatrices ex ulceribus perfanatis esse. GIROLAMI MARINI e), et ANT. BENEVOLI f), carunculas negant quidem, sed impedimentum illud non esse cicatricem vel coarctationem, sed durum, tumens et ulcerosum caput gallinaginis, affirmant. Contra hosce autem DARAN g), COUTWEL h), DIBON i), ANDRE' k), LAPI l), CHEVALIER m), ALLIES n),

HEUER-

- e) GIR. MARINI pratica delle piu difficile operazione che riguardano il litotomo ed oculista, a Roma 1723. 8.
- f) Nuova proposizione intorno alla caruncula dell' Urethra e della cataratta glaucomatosa, Fior. 1724.
- g) JACQUES DARAN recueil d'observations chirurgicales sur les maladies de l'urethre Avignon 1745. 12. Paris 1746. 8. (ed. multo auctior) ib. 1757. 8. Anglice Lond. 1750. 8.
- h) Lettres sur le traité des maladies de l'urethre de Mr. DARAN. Paris 1749.
- i) Observations sur les maladies veneriennes. Paris 1724. 8. Ej. suite de la description de maladies veneriennes, dans laquelle on traite des retentions d'urine et des maladies de l'urethre, Paris 1748. 8.
- k) Dissertation sur les maladies de l'urethre, qui ont besoin des bougies. Paris 1751. 12.
- l) I. H. LAPI Diss. de curatione frangurinae contumacis frequentem maleque tractatam gonorrhoeam consequentis. Romae 1751.
- m) Lettre a Mr. JEAN sur la maladie de St. Dominique. Paris 1752. 8.
- n) ALLIES tr. des maladies de l'urethre en contenant l'origine, les progres, la guerison de plusieurs carnosites, retentions

HEUERMANN^o), BROMFIELD^p), ARNAULT^q), aliique dari omnino carunculas urethrae ab ulcusculis venericis et efflorescente de cellulosa carne fungosa^r), oriundas contendunt. Simulque signa ab urina diviso radio et dolore sumi jubent^s). Alii adhuc prodiderunt laxari interiorem urethrae tunicam et venas praeter modum intumescere et varicosas fieri^t). Notis quidem sufficit Cel. MORGAGNI testimonium, qui in tot cadaveribus vix unam certam observationem carnea excrescentiae se vidisse affirmat^u).

Nihilominus tamen minus eorum non solum, qui carunculas defendunt, sed etiam eorum, qui eas negant, pluraque pars corrodentibus utitur^v). Quare iure
meri-

tions d'urine et la composition des bougies de toute espece. Paris 1755. 12.

- o) GEORG HEUERMANN die vornehmsten Operationen des menschl. Körpers. Hafn. 1754. 8. T. II.
 p) GUIL. BROMFIELD Chirurgical Observations and cases, Lond. 1733. Germanice. Lipsiae 1774. 8.
 q) GE. ARNAULT plain and easy instructions on the diseases of the bladder and urethra. Lond. 1763. 12.
 r) ANDRE^f I. c.
 s) LAFI I. c.
 t) GARENGOT Tr. des Operations, T. II. p. 20.
 u) MORGAGNI de sedibus et causis morborum, Ebrod. T. II. p. 428.
 v) e. g. DIONIS: par de la G. FAYE; CHEVALIER I. c. aliique,

merito annotat Cel. FOOT w), curationes angustationum urethrae a prima ejus origine usque ad medium fere hujus seculi vix aliquas mutationes subisse; cereoli enim, bacilli plumbei et caustica ab omnibus ejus aevi scriptoribus promiscue commendantur.

§. 12.

Verum in initio hujus saeculi SAVIARDUS x), abusum cathaeticorum iterum luculentissimis observationibus demonstravit, praecipue autem in aegroto, cui rodentia medicamenta in urethram immissa graves inflammationes, et viginti horarum spatio mortem attulisse narrat, medicis terribile exemplum mali causticorum effectus proposuit. Cujus vestigia secutus DARANIUS y), stimulantium et causticorum usui arctissimos limites posuit ac fere plane ex cereolorum compositione proscripsit. Idem fecit ASTRUC z), et quidem hisce de causis:

- I. quia corrodentia non nisi in rarissimis illis casibus prodesse possint, ubi carunculae in urethrae sedem habeant; in stranguria autem aliisque vitiis,

w) Complete treatise on the origin, theoris and cure of the lues venerea and obstructions in the urethra illustrated by a great variety of cases, Lond. 1792. (vid. p. 319. ed. german. quae prodiit, Lipf. 8. 1793. Vol. I.)

x) l. c. n. 74.

y) l. c.

z) ASTRUC de morb. vener. p. 243. ed. 4. 1738.

vitiis, urethrae coarctationem caussantibus, periculosiora sint.

2. quia caustica, carunculis destruendis destinata, in sana quoque urethrae parte inflammationes et suppuraciones movere possint.

Quibus ipsis rationibus etiam SCHARP a) perductus fuit, ut corrodentium usum rejiceret, praecipue postquam semel applicatione eorum facta penem, vesicam et scrotum in inflammationem et sphaecelum abiisse observasset. Idem in damnandis, praecipue si morbi sedes in posteriori urethrae parte latet, causticis existimantur SCHWEDIAUER b), ANDRE' c), BRONFIELD d), BELL e), et Cel. FOOT f). Contra eos autem Cel. MUZEL g), et JOAN. HUNTERUS h), inprimis caustica eorumque usum tuentur.

§. 13.

- a) SHARP critical inquiry in the present state of surgery. Lond. 1780.
 b) Practical observations -- by J. SCHWEDIAUER.
 c) Essay on the theory and cure of the venereal gonorrhoea and the diseases which happen in consequence of that disorder Lond. 1771. 8.
 d) Chirurgische Wahrnehmungen durch WILL. BRONFIELD, aus dem Engl. Leipz. 1774. p. 443.
 e) Syst of Surgery, Vol. II.
 f) Lib. cit. p. 319. seq.
 g) MUZEL med. und chir. Wahrnehmungen, 1. Samml. Berl. 1754. 8. p. 54. seq.
 h) IOH. HUNTERS Abh. über die vener. Krankheiten, aus dem Engl. Leipz. 1787. p. 218. seq.

§. 13.

Restat, ut varia, quae hujus saeculi scriptores de applicatione et agendi modo cereolorum prodiderunt, exponamus, inter quos praecipue eminet JAC. DARAN, qui caruncularum urethrae curationi summam operam impendit, et singularem candelarum. speciem extollit, quam ipse confecit, et plerumque ex mitioribus medicamentis, interdum autem ex acrioribus composuit, uti morbus postulavit. Cerei hi i) ex basi latiore in apicem desinunt, flexiles sunt vel saltem calore ipsius urethrae sic mollescunt, ut debitam flexibilitatem acquirant et commode ab aegris gestari possint. Suppurationem eos in urethra excitare, atque hoc modo carnes, fungosas excrescentias et verrucas consumere docet. Prodire enim sub eorum usu fluxum materiae gonorrhoeae flavae viridescentis observaverat, hinc gonorrhoeam quam suppressam his malis originem dedisse statuit, excitari et quasi recentem reddi putavit.

§. 14.

Sed SAMUEL SHARP de cereolorum DARANI efficacia dubitat, et experimenta cum iis in adolescentibus, quos nunquam passos fuisse gonorrhoeam certus erat, instituta enarrat, quibus vidit cereos illos in urethram immisos et post III, IV, V. horas eductos

i) Journal de medecine chirurgie et Pharmacie, Tom. II, Juillet 1779. Paris.

eductos semper aliquam copiam materiae adhaerentis habere. Hinc concludit, hanc materiem cereis adhaerentem non fuisse pus ulcerosum, sed mucum naturalem per cereolorum irritationem copiosius secretum; et hoc modo multos ab angore suo liberavit, qui ex periculis in se ipsis institutis strias mucosas, ideo secundum DARANII sententiam latentis adhuc mali fomitem conspexerant. Caeterum ipse quoque alios cereolos affert, quos mercuriales vocat, quorum compositionem publicare dubitat.

§. 15.

ANDRE' k) cereolos suppurationem promoventes nonnisi in iis casibus adhibere suadet, ubi tota urethra durefcit et urinae viam praecludit. Praeterea quoque singularem aliquam cereolorum speciem venalem habet, quam daranianis nihil cedere, praecipue autem ad gonorrhoeam et ad ischuriam valere confirmat.

§. 16.

Cel. ALLIES l) cereolos non pus, sed mucum ciere contendit. Praeterea contra balaenatisrum virgarum, quas aliqui ante eum commendarunt, usum in vitiis urethrae, quia dissiliunt, multum disputat, plumbea specilla meliora esse, tamen et ipsa frangi et, simulac pars talis specilli semel in vesicam di-

B 2

lapsa

k) Lib. cit.

l) v. L. cit.

lapfa fuisset, calculo nucleum præbere, et hydragyrum frustra injici: esse, ubi febris et inflammationes cereolorum usu cogent abstineri.

§. 17.

Fere idem affirmat HEUERMANN m), cereos daranianos nihil peculiare habere, optimos fieri ex chordis intestinalibus, tenero linteo obvolutis. Cel. BROMFIELD n) etiam specilla ferrea et candentia damnat; caeterum daranianorum usum commendat.

§. 18.

Cum daranianis in plerisque convenire videntur cereoli a Cel. GOULARDO o) propositi, quorum omnium mixtionem (ut infra in ipsa cereolorum descriptione pluribus docebo) in Extractum saturni, quod GOULARDO omnibus morbis sanandis sufficere videtur; Sed eorum usum non nisi ad breve tempus proficuum esse affirmat. Auctor anonymus illius libri usum saturninorum a GOULARDO promiscue et ubique commendatorum restringit p).

§. 19.

m) vid. L. cit. T. II.

n) L. c. p. 446. ed. Germ.

o) TH. GOULARD memoires sur les maladies de l'urethre et sur un remede specifique pour les guerir, Montpellier 1746.

p) Richtiger Gebrauch des Bleiextracts in äußerlichen Zufällen durch vieljährige Erfahrung bestätigt. Halle 1793.

§. 19.

HUNTERUS q) Cel. in quibusdam casibus supurationem bono effectum in urethra produci posse; ubi autem tenuissimae nequidem candelae angustationem urethrae penetrare possunt, ibi caustica adhibenda esse contendit. Quam methodum FOOT r) reprehendit et chordas intestinales ad conficiendos cereolos, uti LE DRAN s) jam antea fecerat, laudat, neque tamen etiam daranianis aliquid de sua laude detraxit. Idem fere in commendandis chordis intestinalibus sentit SCHWEDIAUER (l. c.) Caeterum primis diebus non diutius quam semihorium in urethra relinquendas esse, nostros autem mane et vespere intrudendos, interdum quoque per totam diem eorum usum esse continuandum docet.

§. 20.

Omnes autem scriptores in hisce §§. commemorati vel propriam solummodo compositionem vel DARANIANOS cereolos summis laudibus extollunt, et bonos cereolorum effectus nonnisi ex efficacia substantiarum, eorum compositionem ineuntium, declarant; Sed Cel. BELLIVS in praestantissimo Chirurgiae systemate omnes illos auctores in errorem incidisse et cereolos nonnisi mechanice agere demonstravit.

§. 21.

q) l. c. p. 215.

r) l. c. p. 221. sqq.

s) HENR. FRANC. LE DRAN in Tr. des Operations p. 308.

§. 21.

Haec fuerunt, quae in tam brevi temporis spatio de historia hujus instrumenti ex variis, qui haec de re scripserunt, auctoribus congerere potui.

Non inficior, multa huc facientia meos oculos aufugere potuisse; spero autem, ut L. b. benigne mihi haec condonet.

S E C T I O II.
S P E C I E S C E R E O L O R U M.

§. 22.

In dividendis ordinandisque cereolorum singulis speciebus variam auctores secuti sunt methodum.

Sic e. g. DESAULT t) duas eorum classes constituit, quorum alteram simplicium nomine complectitur, eique elasticos ex chordis paratos et plumbeos adnumerat; alteri autem medicatorum nomen dedit propter eorum cum medicamentis' mixtionem. Equidem hunc ordinem maxima ex parte

t) Journal de Chirurgie par Mr. DESAULT, chirurgien en Chef de l'Hotel-Dieu de Paris. Second Année, Tome troisieme. à Paris 1792. 8.

parte retinui, plumbeos autem, utpote cereolorum nomine et usu plane indignos ultimo loco seposui.

§. 23.

Cereoli linteï.

Hoc nomen ideo mihi mereri videntur, quia linteum præcipuum materiale iis præbet, atque non nisi rerum conglutinantium ope in debitam formam redigitur.

Massæ autem talem coherentiæ gradum largiendum esse liquet, ut neque liquidior neque rigidior iusto sit, quod facile semel instituta experientia docebit; quare parandæ huius speciei materiem eligendam esse censeo, quæ præter justam densitatem nullas alias facultates exhibet.

Hinc aliam magis congestam et ex variis medicamentis mixtam speciem, quam cereolorum compositorum nomine insignivi, ab hac bene distinguendam esse patet.

Variæ autem in conficiendis hisce cereolis adhibendæ sunt cautelæ, quæ quamvis primo intuitu exiles et notatu vix dignæ videntur, tamen in ipsa præparatione necessario observari debent.

1. Linteum sit æqualiter textum, tenerum omnique rigiditatis expers. Optimum id iure censetur, quod vestitu paululum detritum est, quo cereoli læviorem superficiem adipiscantur.

2. Mas-

2. Massae quo firmior et tenacior est consistentia, eo celerius refrigerando durefcit; hinc difficultas aequaliter ea linteum obliniendi oritur. Quod ut eo melius evitetur, vas quoddam forma peculiari praeditum, carinae fere simile adhibeatur, longitudinis fere pedalis fundo parum concavo, in quo postquam ceracea liquefacta sunt, lintei frustula majori cum commodo immergi atque massa aequalius obduci possunt.
3. Liquatio ipsa leni igne peragatur, ut empyreuma et bullularum elevatio impediantur.

Pannulus nunc probe imbutus refrigeratusque in frustula scindatur aequalia, longitudine 10 pollicum, latitudine vero ex ipsa textura lintei eique adhaerente massa determinanda.

Medium sibi certe vindicant, si unam versus extremitatem $\frac{3}{8}$ pollicis, alteram versus $\frac{5}{8}$ latitudinis complectuntur, ut leni conoideae formae haud dissimiles videantur. Digitis singula primo convolvuntur, ope dein corporis cujusdam duri, levissima tamen superficie praediti super marmore in debitam formam rediguntur.

Cavendum insuper, ne quid massae in apice non bene adfixum superfit. Quidam enim Pharmacopoli apicem, ut rotundior evadat, levigatione jam perfecta denuo imbuunt, sed hic globulus immissionem in urethram facilitans quidem, retracto autem instrumento

cera inire nequit. Majori autem addita faturni copia, quam in prima specie indicavimus, praesertim si utraque fortiori igni exponitur, massam enasci duriorum, ac majori vi in carunculas agere experientia comperimus. Varias fuerunt medicorum de optima massam componendi methodo sententiae, et suos singuli modos encomiis mire extulerunt.

Ast si ad hanc simpliciorum speciem respiciamus emplastra plumbum continentia, quibus ad cereolos conficiendos utimur, magis in materie, quam continent praecipua, quam in parandi methodo discrepant; et vix praeter auctam, postquam igni exposita fuerit, duritiem inter se differunt.

Inter omnia autem, quae variis in libris indicata leguntur, praecipua quaeque hic secundum ordinem exponere nimis longum foret; hanc a Cl. BELLU) commendatam compositionem huic inferere, loco licitum sit:

℞. Empl. Diachyl. simpl. unc. quatuor
 Ceræ purae sesquiuncia
 Ol. Olivarum unc. tres
 leni igne bene misceantur.

Quamquam Cl. Vir hanc quam maxime ad cereolos conficiendos idoneam laudat, nihilo tamen minus experientia edoctus affirmo, cereolos hac ex materia confectos flexilitate excedente pollere. Insuper
 plum-

u) Lib. cit. T. II, p. 232.

plumbum si excipis in DIACHYLO contentum, nil peculiare iis inest, quod majori efficacia in urethrae morbos agere possit. Unum ideo sufficere mihi videtur Schema, quo larga parcave manu saturni extractum addimus, ut aut molliores aut paulo rigidiores cereoli reddantur, quod me iudice in illa supra commemorata GOULARDI compositione simplicissima via invenimus.

Nihil autem in parando hoc instrumento magis juvat, quam opificis in justam formam illud redigendi dexteritas, repetitis solummodo periculis acquirenda.

De agendi cereolorum modo omne per aevum variae exstiterunt medicorum opiniones, quas in prima hujus commentarioli sectione fusius enarra- vi. Tam hae, quam reliquae fere omnes hujus instrumenti species profecto nullam exferunt vim peculiarem, nisi mechanicam, quae ex cohaerentiae et certo rigiditatis gradu facile nobis explicanda est Nam:

1. Superficies blanda oleoque quodam miti parum illinita immiffioni favet impeditque, ne irritatio huic sensili parti, cui mederi volumus, damnum afferat.
2. Calor naturalis urethrae massam instrumenti leniter emollit, emollita linteum extendit, et hac extensione urinae iter sensim dilatatur, suavissimoque stimulo mucii secretio magis promovetur.

§. 24.

Cereoli ex candelis cereis confecti.

Haec inter remedia, quae curandis urethrae obstructionibus inserviunt, usitatissima cerea candela (quam vocant *WAKSSTOK*) merito et tute, urgente necessitate, aliis hujus census instrumentis substituitur, si aquae primum tepidae imbuta flexilior facta est.

Mihi autem *CLOSSII* methodus praeplacet, qui ellychnium massa quadam cereolis parandis idonea obduxit, cum in communibus cereis candelis major therebinthinae copia nimium irritare solet. Ellychnii tamen loco, sueto more ex gossypio parato, lintei tenerrimi fila in aptam reducta formam feligere, quae ad crassitiem usque scopo destinato idoneam obducta omnibus certe respondent votis,

A prima specie si substratum excipias, vix discrepant, pro lubitu tamen facili negotio flexiliores redduntur.

§. 25.

Cereoli ex Chordis parati.

Non minori laude ac priores habentur digni, quos simplici aequae via ex intestinalium chordis parari docuit *le DRAN* v), qui magno cum emolumento iis in urethrae obstructionibus usus est. Illum inter recentiores praesertim secutus *JESSE FOOT* w), qui

v) *HENR. FRANC. LE DRAN* in *Traité des Operations*.

w) *JESSE FOOT'S* *Abhandl. über die Lustfeuche und Urinverhaltungen*, aus dem Engl. von *G. C. REICH*, I. Th. *Leipz. 1793*.

qui caeteris saepe frustra tentatis hosce perutiles expertus est, praecipue autem eos extulit, quos chemicus quidam JONES Parisiensis paravit. Nobis autem cum ex tam longinquis regionibus tales petere haud consilii esset, methodum adhibeamus necesse est, qua facili negotio tales nobis comparare possumus, ad cujus methodi descriptionem me nunc converto.

Chordae e brutorum intestinis paratae, (vulgo Darmsaiten) aequales pro suo cujusque lubitu crassae atque aqua paululum inspersae et mollitae, ponderis adfixi ope in rectam extendantur lineam, deinde extendendo leniter siccaetae et in frustula longitudinis 10 circiter pollicum scissae, marmoreas inter tabulas tamdiu volvuntur, donec superficies rigiditatis plane expers, usuique destinato aptissima evadat. Omni tamen adhibita diligentia blandam superficiem quam maxime necessariam non acquirunt, et in urethram immisssae semper irritationem nimiam faciunt. Emendatio igitur a DEASE x), proposita, jureque laudata attentionem nostram certe meretur, atque hac methodo servata instrumenti efficacia minori aegrotantium incommodo urethrae obstructionibus medemur. Chordae modo jam dicto laevigatae cerea massa imbuantur, ac refrigeratae super marmore, uti supra laudatae linteae, cylindro bene circum-

gendae

x) Observations on the different methods of treating the venereal disease, by WILLIAM DEASE.

gendae sunt, ut superficiem omni ex parte glabram induant.

Peropportunum applicationis gradum acquirunt, si unam extremitatem, ne apex nimium acutus vulnuseculum urethrae insingat, conoideam redimus; alteram autem, ne incisio aegroti in vesicam dilabi possit, nodulo, qui admoto parum igne sponte prodit, instruimus.

Effectum sequentia nobis forsan clariorem reddunt:

1. Tenerrima praeditae structura obstructions quam arctissimas penetrant, in quibus omnes fere reliquae species opem suam denegant.
2. Firmiores pauloque rigidiores caeteris immersionem facile subeunt, partique obstructae majorem vim opponunt.
3. Facultate humores imbibendi summopere gaudent, et quum cera superne oblititi sint, absque omni vehementi irritatione angustationes praeternaturales dilatant.

Aliis insuper crassioribus v. g. elasticis, quae adhibenda, et majori aegrorum commodo per longius deinde temporis spatium in urethra relinquenda esse nobis videntur, viam aperiunt; cumque per levem curvaturam, ex impressione loci obstructi acqui-

quisitam, illum rite indicant, accuratior quoque adhiberi poterit medela.

§. 26.

Cereoli ex Pergamenea membrana parati.

Hanc simplicem parandi methodum enarraturus, DE GESCHERUM, qui eam primus commendavit, sequor.

Tenerrimae hujus membranae, quam vocant Jungfernpergament, frustula longitudine sua, uti in aliis indicata, et quoad crassitiam instrumenti pro arbitrio constituta latitudine exquirantur, quae uno suo in margine labiorum ope irrigantur saliva, ut invicem cohæreant. Juxta longitudinem dein ad requisitam eorum densitatem atque planitiam digitis complicantur. Quo facto extrema intestini coeci bovilli lamina, eaque malleo in tenerrimam ducta structuram circumvolvuntur, atque iterum iterumque inter duras torquentur tabulas, donec membranam instrumento firmissime adglutinatam videmus.

Utraque tandem instrumenti apprime elaborati extremis in ceream massam qualemcunque immergitur. Tunc enim instrumentum secundum Cl. Auctoris sententiam hoc modo confectum usui opportune inservit. Idem Cl. ad urethrae dilatationem maximopere illud proficuum asserit. Cum tamen efficacia sua priores ex chordis paratos vix ac ne vix quidem superet, eodem quoque mea quidem sententia absque omni incommodo facile carere possumus.

§. 27.

Quamquam in ipso parandi modo hucusque inter se nondum convenerunt medici, ex quam potissimum elastica materia haec cereolorum species conficiatur, id tamen uno omnes ore confirmant, elastica hac facultate praeditos aliis multo praestantiores se praebuisse.

Vix ullum, quam qui primam interdum applicationem comitatur dolorem, excitant, et ab aegrotis, qui propter nimium ab aliis hujus census instrumentis excitatum incommodum hoc medendi genus abhorrent, saepe lubentius tolerantur.

Hujus inventionis, ex qua non parum chirurgia reportabat utilitatis, primam occasionem praebuit Caotchouc f. Resina elastica in usum chirurgicum a Cl. THEDEN z), praecipue collocata, qui illam in Naphta vitrioli solutam ad parandos Catheteres adhibuit.

Sed quamvis in ipsa solutione naphta, si probe dulcificata fuerit, Resinam introsuscipit, tamen illa avo-

y) Elasticitate omnes quidem cereolorum species gaudent, cum haec vero facultatem illam per eminentiam possidet, susceptam jam vulgo denominationem resinui.

z) THEDEN'S Sendschreiben an den Prof. RICHTER die neuerfundenen Catheter, aus Res. elast. betreffend. BERL-DECKER 1777. 8. p. 32.

avolante haec mollior, quam antea fuit, evadit, et elasticitatem partim amittit. Unde evenit, ut ejusmodi instrumentum a pristino elatere jam defectens, ac in urethra a calore mucoque mutatum maximam mollietatem induat, ita ut vel sine levi detrimento vix extrahendum, vel ad ulteriorem applicationem tanquam inutile reiiciendum sit.

Certe in regionibus, in quibus Hevaea guianensis succum stillat recentem, hic nondum solvendo mutatus meliora praeberet instrumenta.

Hanc equidem eximiam facultatem succo Hevaeae insidentem et in aliis rebus, quibus et ipsi abundamus, varii artis periti suspicabantur, atque in detegenda tali massa elastica omnem operam impenderunt.

Quo factum est, ut et Catheteres et Bougies elastici, quorum compositionem ne granulum Caotchouc inivit, venditarentur, fraude aegrotantibus minime nociva.

Totus rei cardo in eo versatur, ut instrumentum bene elasticum, firmum, et calori humorique urethrae insidentibus resistens possideamus.

Quibus virtutibus modo nominatis in omni suo ambitu excellunt, quae fratres BERNARD parisienses et D. FIKEL Würzburgensis venales habent, et quae ne ullum quidem vestigium resinae elasticae continent, sed ex succini, virnifio lini et oleo quodam

C dam

dam aethereo facta solutione, quae super idoneam formam sensim oblinita ac fortiori caloris gradu siccata est, consistunt.

Praeter vitrioli naphtham in petroleo multa vice rectificato, resinam solvendi elasticam aliam nuper aperuit viam FABRONI a), affirmans, id omnibus aliis hucusque laudatis multo efficacius in hac antecellere facultate, et remanente ejus elasticitate haud magnis impensis se praebere quam aptissimum.

Cujus sententiae eo libentius accedo, quo exactius hujus asserti veritatem experimentis a me institutis cognovi; petroleum enim a Pharmacopola, qui hujus loci est, Cel. Kohlio benevole mihi suppeditatum unica solummodo rectificatione, nec ulla in solvendo vi ignis adhibita magnam resinae copiam perexpedite in se suscipiebat.

Quamquam maximam mihi solutio ipsa utilitatem promiserat, spes tamen in parando nostro instrumento me profusum fefellit. Saturatam jam solutionem cum commodam redigere in formam vellem, ob maximam spissitudinem penicillo adhaerebat; diluta autem, labore longe molestiori facto, aegre in siccitatem abiit, tandemque instrumentum unctuo-

a) Aufklärungen der Arzneywissenschaft aus den neuesten Entdeckungen — VON HUFELAND und GOETTLING, Weimar 1793. 1. Bandes 1. Stück, p. 113.

tuosa superficie deturpatum et firmitate sua destitutum, operam atque oleam perditum reddidit.

Haud aliud mihi superesse autumo, quam ut iis, qui elasticis ejusmodi instrumentis vel maxime delectantur, suadeam, ut sibi a laudatis supra D. FICKEL aut BERNARD vel a SCHROPPIO quoque Berolinensi ea vendente, comparant. Melius quidem foret, si pharmacopolae hoc etiam conficiendo instrumento operam impenderent, ut quemadmodum alia hujus generis, etiam hoc quisque medicus in promptu habere possit: et doleo quidem, me adhuc talia optare debere, cum non parum emolumentum inde medentibus enasci potuisset et adhuc enaturum esse certe persuasus sim.

Temporis penuria resque aliae diversae impedimento mihi fuerant, quominus majori solertia varios parandi modos perquisiverim, sed ut ab incepto meo opere non totus desistam, mecum constitui, in rerum, quae huic inservire scopo possent, indagatione ulterius me progressurum, simulac futura mea fors idem concesserit.

§. 28.

Cereoli ex medicamentis paratis composiri.

Haud merito cereoli, qui variis medicamentis miscentur, ut praeter simpliciores vires mechanicas, chemico quoque modo agant, sub specie majoris efficaciae caeteris praeseruntur. Si eo autem ex fine

illa adduntur, ut majorem cohaerentiae aut elasticitatis efficiant gradum, aptiores certe ii ad medelam enascuntur.

Illae ideo a Gallis Anglisque susceptae ac ad nos delatae denominationes *BOUGIES* medicamentenses, medicated, inconcinnae et a rebus potius iis perperam attributis, aut falsa opinione, quam ex rerum natura haustae videntur; Medicamentis autem modo chemico praecipua irritante vi agentibus salutarem efficaciam in eos urethrae, quos cereolis curare morbos studemus, plane abnegare auisim, cum aut glutinantium farragine nimium involuta ac extincta frustra latent, aut, si instrumenti superficiem tegunt, vehementem inferunt dolorem, et hostem, cui expellendo destinata sunt, denuo alliciunt. Quodsi autem ad curationem hujus morborum generis irritatione opus est, tunc omnino mechanico stimulo instrumenti nostri huic fini satisfit, et si cauta manu illud dirigere, ejusque motus vel augere vel diminuere valeas, tutissima incedes via. Nullus dubito chemicis hac in praerogativa palmam remedia mechanica praeripere, cum quamcunque eorum actionem facilius persequi, atque permutare valemus. Licet me minime omnium medicamentorum topice adhibitorum osorem profiteor; nequaquam enim me fugit, quam praestantem et citam illa rite indicata, medelam praestent.

Sed, ut unde egressus sum, redeam, paucas atque plenis quondam buccis ventilatas compositiones

nes

nes loco huic inferere et quid de iis sentiam adice-
re mihi liceat,

Cereolorum massa DARANII modo b).

℞. Herbae Cicutae

Hyperici

Nicotianae āā manipulam unam

contunde, et coque cum

Olei nucum Libris decem,

ad humiditatis consumptionem

colatis admisce

Ovium excrementorum ficcatorum Libras

duas

Lithargyrii Libras octo

Pinguedinis Porcinae L. sex

Cerae L. duas,

coquantur simul ad justum

consistentiae gradum.

Genuinum hoc specimen suum fere aevum
significat, quo modesta et a scoriis purgata medica-
mentorum cognitio adhucdum in incunabulis latita-
bat. Quasnam ex oleosa herbarum infusione virtu-
tes expectemus —? Quid ovium fimus —? Quid
denique varia pinguium genera —?

Re autem accuratius perspecta auctorem omni
suo studio et labore nil nisi emplastrum diachylon
pro-

b) Journal de medicine chirurgie et Pharmacie Tome II. et
in Richt. chir. Bibl. B. VI. p. 75.

progenuisse videbis, de quo in §. 22. egimus. Sed nihilominus DARANIUS mirificos ei adscripsit effectus in §. 13. enarratos, quamvis non alio quam mechanico modo agat. Sed sua quemque trahit voluptas, etsi modo expectatum inde effectum habebis, tunc massam quamcunque instrumento conficiendo feligere poteris.

Cereoli FALCKII c).

℞. Therebinthinae drachm. unam
Gummi Laccae optimi pulveris:
drachm. dimid.

Sufficienti ignis gradu-
liquentur, et dein adde

Emplastri mercurialis
unc. duas

Mercurii dulcis drachm. dimid.
praecipitati rubri

scrup. duos:

misce omnia probe agitando,
ne separentur et a se
discedant et fiant Cereoli.

Mercurius trifariam parationem perpeffus, huicque tenaci involutus massae singulares, praecipue autem eas, quas novandi cupido et in aliorum sententias abeundi mala consuetudo ei adscribit, virtutes

c) Disp. Bor. Brand, p. 19.

tes nullo modo exferit. Quem enim non plane arte in medica peregrinum fugit, mercurium tali adhibitum modo non specifica sua vi excellere, sed respectu parationis suae mox majori, mox minori irritante agere? Ast ex therebinthina potius, cujus dum oleosa pars igne non plane expulsa est, quam ex mercurii additamento, facilius primariam actionem declarabimus.

Si autem mercurium miti quadam materia mixtum adhibere placeret, **BELLII** d) methodus, illum nempe melle probe conjuncto cereoloque oblitito urethrae inferere, quam aptissima videtur.

Cereoli **SHARPII** e).

℞. Empl. diachyl. c. Pice burgund.
parat. Disp. Lond.

Merc. viv. unc. unam
Antim. subtil. pulveris:
unc. semis

Misce-exacte.

Mercurius vivus primum in Balsamo sulphuris vel melle solvi, aut cum hisce conteri et emplastro, in leni calore liquefacto sensum addi debet. **BELLIUS** hance compositionem, ad justam consistentiam redactam, ad parationem cereolorum summe idoneam esse affir-

d) l. c. p. 247.

e) **SAM. SHARP** Critical Enquiry into the present state of Surgery.

affirmat; quare ego, qui eos non expertus sum, nulum de iis iudicium fero.

Quod tandem attinet ad cereolos doloris sedandi causa commendatos (Gallorum Bougies adouciffants) ex oleo amygdalarum, saevo ovino ac cera confectos, nostram vix prae aliis attentionem merentur. Dolorem praepimis in urethra feliciter sopiunt, qui applicationem in hoc morbi stadio vel penitus omittunt, vel nimium irritationis gradum alia concinna medela superandi navant operam.

§. 29.

Plumbei bacilli.

Ad ultimam tandem instrumentorum, de quibus usque adeo egimus, speciem transgredior. Omni fere tempore, quo cogniti cereoli erant, medici in curandis urethrae obstructionibus plumbum, in bacillorum formam redactum, mirifice extulerunt; idque illis non solum substituerunt, verum etiam anteposuerunt. Aeterna certe bacillos huius oblivione potius deleri, quam iterum commendare posteris mallet; quum omnia, quae ab eis expectantur, antecedentia explent. Quamquam in strictiori sensu mechanice agentes, et rite applicati utilitatis non plane expertes reperiuntur, eorum tamen rigiditas urethrae flexilitati non obediens, ac durities aegrotis non parum incommodi adferunt. Accedit quoque illa fragilitas et a plumbo in teneram formam reddi-

to

to indissolubilis, quae prima statim applicationi re-
 ipsa adversatur, ac delapsum forte in urethram plum-
 bi frustulum magis aegrotum jugulat, quam salutem
 nostra ex arte quaesitam impertitur.

SECTIO III.

CEREOLORUM VIRTUTES.

§. 30.

De praecipuis Cereolorum virtutibus eorumque effi-
 cacia vario quidem modo inter se differuerunt medici
 (v. Sect. I.) sed vix ullus, qui partium, in quas agunt,
 functionem, et in iisdem actionem talis instrumenti
 bene callet, nostris diebus opinionem de puris gene-
 ratione, qua solummodo carunculas destruendas
 esse aliqui affirmarunt, fovere potest, quod praeci-
 pue Cl. ROTTIUS declarasse videtur f). Ast carun-
 cula-

- f) Der Ausfluss, welcher, in Fall einer Harnverhaltung,
 durch schicklich angewendete Bougies verursacht
 wird ist blos misfärbiger Schleim, und kein Eiter, ob
 er gleich gewöhnlich so genannt wird. Durch eben
 diesen Ausfluss und durch die Erweiterung des Harn-
 kanals, keinesweges aber durch die Zerstörung und
 Trennung der Theile wird die Krankheit erleichtert.
 Wenn

enularum raritatem jam satis superque declarasse nobis videmur, quo asserto etiam inter recentiores praesertim accedit Cl. BELLIVS, qui licet carnes excrecentes non omnino denegat, tamen earum frequentiam ex observationibus propriis refutat; vix enim decimam circiter partem urethrae obstructione laborantium carunculis afflicta fuisse comprobabat g).

Qualiscunque autem sit causa obstructionis, certe cereolorum efficaciam erga carunculas, si quae adsint, quemadmodum adversus omne fere obicum urethram obstruentium genus ad mechanicas vires, quas ex eorum forma, flexilitate ac duritie derivamus, merito reducimus.

- a) Dilatationem urethrae immissi in angustato loco producent, eoque melius, quo expansibili materia, cujus elasticitas etiam calore et humore attracto adaugetur, sunt confecti.
- b) Dilatando latera urethrae comprimunt, et si carunculae carnofo-fungosae obveniant, debilem

Wenn die Kerze wahres Eiter verursacht, so schadet sie weit mehr als sie nutzt, und macht ein Geschwür wo noch keins war und wo keins seyn sollte —. V. PERCIVALL POTTS Abhandl. über verschiedene Gegenstände der Wundarzneik. Dresd. 1771. p. 18.

- g) BELLS Lehrbegr. d. Wundarzneik. 2te Aufl. 2ter Band, p. 229.

bilem jam earum vim vitalem suffocant, atque quasi extinguunt.

- c) Unde etiam eas vivi corporis partes, ut complura corpora mechanice agentia, irritare liquet; quare mucii secretionem augent, gonorrhoeam restituunt suppressam, et fortiori actione inflammationem adferunt, qua excitata non raro gonorrhoea supprimitur.

§. 31.

Maximum eorum valorem in curandis urethrae morbis, ac in ejusdem praepriis obstructionibus experimur, quae praeter spasticas contractiones

1. ex variis tumoribus, aut in substantia urethrae aut adjacentibus in partibus sitis,
2. Carnunculis,
3. et stricturis oriuntur.

Si tam haec, quod sapissime fieri solet, quam alia impedimenta urinae meatum mechanice obstruentia adsunt, Cereolorum usus ea aut plane auferre, aut magna ex parte minuere observationes docuerunt, ac speciatim iis utimur:

- a. Ubi carunculas carnosofungosas ac urinae effluxum impediennes radicibus auferre studemus; quando autem eandem naturam ac venerea verrucae, glandem obsidentes, possideant, pari modo in urethrae ostio conspiciuntur, fornice potius ablin-

abscindendae sunt; iis tamen paulo ulterius, seu mediam versus urethram sitis, quod quidem teste BELLIO h) vix ultra dimidium pollicis fieri solet, cereoli crassiusculi caute immittendi sunt, qui aut pressione sua illas enecant, aut inflammatione excitata destruunt.

Sunt profecto, qui in carunculis, urethram occupantibus, uti et in iis, quae glandi insident, cauteria follicite applicare suadent; HUNTERUS i) quoque in peculiari instrumento artificiose adhibitorum usum magna cum laude extulit, cereoli tamen propter violentos cauteriorum effectus, si minus cito, jucundius tamen tutiusque hoc sublevantes malum illis praeferendi sunt.

Idem, quamquam cauteria mirifice celebravit, neutiquam se ex eorum applicatione periculum secutum vidisse abnegat k), quod tamen, si adhibita apta medela sublevari possit, minus detrimentosum iudicat, quam si cereoli incaute, atque vi nimis magna applicati novam sibi viam aperiant.

Re

h) L. c. p. 218.

i) JOHN HUNTERS Abhandl. über die venerische Krankheit, aus d. Engl. Leipz. 1787. p. 215.

k) „Bisweilen bringt der Gebrauch desselben eine Reizung, Entzündung oder Krampf in dem leidenden Theile hervor, wodurch oft eine gänzliche, eine zeitlang anhaltende, Unterdrückung des Urins bewürkt wird.“ v. HUNT. l. c. p. 219.

Re utraque ex parte spectata suis quaelibet difficultatibus premitur. Illa certe in via tutius ibimus, quae periculosa minus, paulo etsi longior, ad eandem tandem nos metam ducit. Proxime hanc cereorum usu adsequimur, si cautiore tractatione, nec non quoad crassitiam atque structuram vitio submovendo idoneos feligimus.

b. Contra Stenochoriam urethrae, quae ex veneris non solum, sed ab aliis quoque causis progignitur. Parietes urethrae sensim sensimque ita intumescunt, ut ortae incrassationes mox majorem, mox, quod saepius contingit, minorem partem occupent. Nec inficiamur, longum interdum absque ullo dolore temporis spatium intercessisse, quo aeger, impedita nisi esset urinae minctio, nihil etiam latentis mali animadvertisset. Stenochoriam suam praecipue in posteriori parte urethrae et in bulbi regione sedem habere observationes abunde docent, id quod et HUNTERI 1) experientia affirmat.

Stenochoria duplex est.

I. Vel majorem urethrae partem aut in uno solum, aut in utroque latere obstructam cum majori minorive intumescencia penis conjunctam invenimus. Cujus mali causam plerumque in tumente cavernoso corpore sitam esse observationes docuerunt, quod, si materia aliena nimis exten-

1) L. c. p. 193.

extenditur, urinae meatus necessario coarctari debet. Omnis autem colis praeter naturam irritatio, per longum praesertim tempus protracta, huic obstructioni ansam praebere potest, cum sanguinis in majori copia versus ejusdem cellulas ruentis lymphatica pars sensim secreta deponitur, et polyposa concrementa, uti etiam post frequentem catarrhum fieri solet, locum hunc quam maxime dilatabilem occupant.

2. Vel unica eaque minima urethrae pars incrassata est, qui status ideo stricture nomen sibi vindicat, quoniam quasi fili constrictioni haud dissimilis videtur. Eandem quoque, ac in antea descripto stenochoriae genere causam agnoscere non absolum est, quae tamen potius membranam, urethram investientem afficere videtur, et hujus particulam quandam intus ultra modum propellit, quae deinde adnexas partes secum trahit, talique modo una cum incrassatione constrictionem efficit.

Ab ulcusculis secum communicantibus ac coactis haud raro talem nasci constrictionem BELLIUS m) asseruit, et hocce in casu urinae duplicem radium observari affirmat; quod autem magis a vultusculorum cicatrificatione, quam ab ulceribus (quorum frequentiam idem Cl. in recentiori opere n) ipse abnegat) fieri posse judico.

Utrum-

m) Lehrbegr. d. Chir. 2. Bd. p. 246.

n) Vom bösartigen Tripper. Leipz. 1794. Bd. I. p. 130.

Utrumque interdum genus unum idemque sub-
jectum afficit, in quo hic urethrae pars per strictu-
rae modum angustata, illic in eodem majori ex par-
te incrassata est. Unius itaque lateris, partisve in-
crassatio urethram ac oppositum latus necessario pel-
lit atque adeo incurvat, ut instrumentorum applica-
tio valde difficilis reddatur.

Varii ab nostra aetate ubique adhibitis injectio-
nibus stricturas derivare conati sunt, quam senten-
tiam autem ultra sequi vix consilii esset. Quae enim
enim medela injectionibus circumspicte adhibitis ad
gonorrhoeas sanandas praestantior? Si profecto ure-
thrae obstructionibus frequentius laborant, qui aut
neglecta injectione, aut illa male adhibita ex urethra
diuturnum perpessi sunt effluxum, cum mihi potius,
quae longum, acerbis etiam remediis protractum, ir-
ritationis stadium sequitur, relaxatio proximior ste-
nochoriae causa esse videtur. Quare originem hujus
mali non in ipsa medendi methodo, quae in-
jectionum usum postulat, sed in perversa mede-
la ponendam esse existimo. Ipse enim HUN-
TERUS hujus stricturae speciem in juvene XIX. anno-
rum numquam gonorrhoeam perpessus, atque in infan-
te IV. annos nato observasse testatur o). Quomodo-
cunque autem hac in parte, mucum semper fecer-
ente, debilitas ac vasorum relaxatio oritur, eam
causam hujus mali praedisponentem agnoscimus.

Hoc.

a) L. c. p. 195.

Hocce in casu cereolum unicum esse remedium existimo, cujus apta applicatio viam quam arctissimam (si ejusdem structura satis tenera est) ostendit atque dilatat; et quamquam in sanatione festinans fatigatur medicus, aegrotum tamen tutius, quam causticorum usu ad sanitatem promovebit. Haud raro, praesertim recenti in morbo, hac si methodo utimur, radicaliter ei medemur, inveterato autem, qui plenariam quidem medelam non admittit, temporaneum tamen levamen indefessa cereolorum immisio procurat, impeditque, quo minus malum in pejus ruere possit.

c. Varicosa vasorum a debilitate orta dilatatio simili modo ac in aliis corporis partibus, sanguine magis ad debiliorem locum tendente, tam angustum canalem facilius obstruit. Hanc certe frequentissimam obstructionum urethrae causam arbitror, quae nisi subtiliori indagatione instituta oculos fugit, cum depletis post obitum vasis tumores evanescere videntur. Qua de causa tam saepe post pertinaces urethrae obstructiones nullum post mortem detegebatur morbi vestigium p).

Spirituosorum abusus, exercitatio corporis vehemens, aliaque irritantia diurnam gonorrhoeam perpeffis periculosa symptomata producunt, quae, si catheteris immisio denegetur, cereolis felicissime fae-

p) GOULARD traité des maladies de l'urethre p. 170.

saepe superantur, et periculosior vesicae paracenthesis evitatur q).

Varicosos vasorum tumores, uti urethrae obstructionum causam, conjecerunt alii medici (Sect. I. §. II.) nunc vero magis perscrutata dilucidiorque reddita extra omnem dubitationis aleam posita est. Quo in casu adhibiti cereoli r) vasis debilitatis pristinum robur reconciliant et pressione sua ita agere videntur, quemadmodum fasciae varicosam dilatationem venarum e. g. pedum sublevant. Cum autem urethra majori sensibilitate, quam corporis superficies gaudet, praeter solam pressionem irritatione varicosa vasa etiam mutari haud absque ratione contenditur s).

Summam interea hisce praesertim in casibus Prae cautionem cereolorum applicatio requirere videtur, cum glandulosae partes, quibus hac varicosae dilatationes praecipue magnam ob vasorum copiam insident, ultra modum irritatae malam facile indolem contrahunt. Tenerrimos et quidem ex chordis paratos reperies quam aptissimos, qui sensim tumentes

q) le DRAN chir. Gutachten p. 224. BROMFIELD I. c. p. 451.

r) DESAULT Journal de Chirurgie, T. I. II. V. RICHTER chir. Bibl. I. und 2. Bd. ELL I. c. p. 245. sqq.

s) „Vielleicht bewürken sie durch dem mechanischen Reiz einen gewissen inflammatorischen Zustand des sehr viel dazu beiträgt, die Gefäße zu degorgiren und zu ihrem natürlichen Durchmesser zu verengern.“, RICHTER chir. Bibl. I. 2. Bd. p. 295. sqq.

tes leuiori agunt pressione et si loco paululum dilatato crassiores pedetentim applicantur, varicosa illa vasorum intumescencia, nisi plane sanetur, saltem magis subleuatur.

d. Si gonorrhoeam, aut sponte nimis mature cessantem, aut peruersa medela suppressam restituere animus est, cereoli praestans nobis suppeditant remedium, quod a Medico tempore congruo applicatum, restituta prima urethrae affectione, hunc effluxum reuocare ualet. Testiculi, suffocata subito gonorrhoea simul affecti, effluxus restitutionem requirere interdum uidentur, qua denique iterum producta eos non raro deliberatos obseruamus. Maximam praeterea in eorum usu adhibendam esse praecautiorem eos certe non fugit, qui magnum urethram inter et testiculos intercedere consensum haud ignorant. Unde secum uicissim communicatis eorum affectionibus, urethra uel a cereolis alio modo ualde irritata, herniam, quam ajunt humoralem, producere solet. Quare satius, hunc ut finem adaequauerim, mihi uidetur mitissimos applicare cereolos, quos prorsus anteferendos iis iudico qui oleo therebinthinae obliniti a variis commendantur. Hoc enim aditamentum, cuius effectum, si tam sensibili parti applicatur, uix accurate determinare ualemus, uehementi sua irritatione certe plus damni quam emolumenti affert. Cum enim in redintegratione gonorrhoeae in id praecipue attendere debemus, ut recens admotus stimulus ualere suo cessantem non superet, sed

sed ut eundem morbi gradum ac antea fuerat efficiat, (quod vix ab valde irritantibus remediis expectare licet,) certe cereolorum simplicium usus, quia eorum actio magis ex nostra voluntate pendet, cum frictionibus atque fomentationibus perinaei conjunctus, multo securius ad exoptatum nos scopum ducit t).

Quod spectat cereolorum usum ad sanationem diuturnarum ac valde tristem gonorrhoearum, quae magno medicaminum apparatu saepius tentatae nihilo tamen minus ei resistunt, et in hisce eximiae eorum vires majorem, quam hucusque obtinuerant, fidem promerentur. Exiguo hocce instrumento, pertinacem multoties suffocamus urethrae effluxum, praesertim si in topica labe, uti fieri solet, causa latet mali. Ne autem in extollenda eorum efficacia tempus consumam, sed ut potius hoc in morborum genere ad sanationis cautelas transeam, usum quoque paucis delineare sufficiat.

D 2

Du-

- r) Unter den Mitteln, durch welche man eine Rückkunft des Trippers zu bewirken trachtet, zeigen sich vorzüglich die Bougies sehr wirksam, bei deren Anwendung man aber, wofern man sich ihrer in einer Hodengeschwulst bedient, mit einer weit größern Behutsamkeit verfahren muß —. Denn wenn durch sie ein größerer Reiz hervorgebracht wird, als zur Wiederherstellung des Ausflusses erfordert wird, so verschlimmern sich alle Zufälle —. v. Abhandlung über den böartigen Tripper und die venerische Krankheit von Benj. BELL, aus dem Engl. Leipz. 1794. 1. Bd, p. 299.

Duplici sub ratione origo gonorrhoeae diuturnae consideranda mihi esse videtur; aut glandulae mucosae justo majorem spissioris fluidi copiam fecerunt, aut lymphatica vasa labefactata, in glandis praecipue regione penis frequentiora, functiones suas haud adimplent; unde versus ostium urethrae lente et continuum laticis limpidi stillicidium observamus, quod a mucoso illo fluido et quoad sedem et quoad consistentiam plane diversum videtur.

Utrique autem malo cereoli medentur, sub diversa tamen applicandi ratione. In illo enim statim crassiusculi adhibeantur cereoli, ut levis quaedam inflammationis species oriatur, qua excitata vis vitalis glandularum muciparum mutatur, et copiosior, qui excitationem sequitur, mucii effluxus confestim evanescere solet. Posteriori autem in casu majori adhibita praecautio cereoli immittendi sunt, cum urethrae ostium ultra modum sensibile crassiorum cereolorum applicationem non nisi magno excitato dolore, admittit. Tenerrimi ideo et quidem mitissimi seligantur cereoli, qui apte immissi sensum stillicidium minuunt, crassitieque parum adaucta tandem plane tollunt, et lymphaticis vasibus pristinum robur reconciliant. Hoc assertum ex propria, exigua quidem observationum penu, testari possum, cum in juvene fibra tenerrima praedito, qui gonorrhoeam perpeffus erat, virulentam talis limpidi laticis effluxum cum dolore atque levi ostii urethrae rubedine conjunctum observavi. Injectiones vario modo paratas, adhi-

adhibitis simul internis remediis quae omnia frustra tentata tandem rejeci et in cereolorum usu auxilium petii. Tenuis linteos primum atque oleo expresso bene oblitos immissi, quorum continua applicatio dolorem una cum effluxu feliciter sustulerunt.

Cum ex hisce et similibus cereolorum facultas vasis pristinum robur reconciliandi elucefcit, observationes etiam Cl. DESAULT haud male hic locum mereri videntur, qui non solum gonorrhoeam benignam, manuſtuprationis ſequelam ſed etiam pollutiones nocturnas adhibitis cereolis curaffe teſtatur u).

c) Iſchuriae interdum ab alio etiam impedimento mechanico provenire poſſunt, quo catheteris denegatur immiſſio, ubi veſicae punctura haud ſtatim facienda ſed chordarum immiſſio primum tentanda eſt, quae intromiſſae ſaepeſſimam viam dilatant eamque catheteris applicatione aptam reddunt — Huc quoque illa a calculis, ut mechanico impedimento orta iſchuria referenda eſt. Urethram enim in foeminis ita cereolis dilatare poteris ut extractio calculi per eam facile evadit, quod autem propter nimiam urethrae anguſtiam in viris efficere vix licet x).

Inſuper in neonatis ſi meatum urinae levi quodam impedimento v. g. muco tenaci obſtructum invenimus fortunato cum eventu chordarum tenerimarum applicatione iis ſuccurrimus.

Inſu-

u) DESAULT Journ. de Chir. T. I. v. RICHT, chir. Bibl. 12. Bd. p. 124.

x) LE DRAN chir. Gutachten p. 105.

f. Fistulae perinaei tam ex stenochoria urethrae, quam aliis urinae effluxum impredientibus causis oriri possunt, quae, cum alio modo neutiquam sanationem admittunt, priusquam eorum removemus causam, nostri etiam instrumenti auxilium necessario postulant. Hac ex retentione, vesicae, et si ejusdem sphincter a propellente urina superatur, posterioris partis urethrae repletionem, et, quam inflammatione tandem excitata, abscessus sequitur, enasci liquet. Nulla certe hoc in casu fistulae contingit medela, nisi urinae liberum procuramus effluxum. Cum igitur catheteris immisionem persaepe impossibilem experimus, cereoli, iique ex chordis parati, in urinae meatum primum immittendi sunt, quo sensim dilatato atque effluxu restituto, sponte saepius consolidatur fistula, egregiis id nobis observationibus satis superque testantibus y).

g. Producentur interdum in intestinis, ac frequentius in recto callosae scirrhusaeque angustationes quae terribilem non raro morte inferunt z).

Morbo tam intricato chirurgus quidam gallicus a) varia praescribit instrumenta, dilatando huic loco

y) FOOT Abhandl. über die Lustseuche und Urinverhalt, 1. Theil, p. 347. 401. sqq. LE DRAN l. c. p. 169. CAGNION in DESAULT Journ. de Chir. T. I. vid. RICHT. chir. Bibl. 12. Bd. p. 91. FREDENS Bemerkungen 2. Th. p. 30.

z) CL. REILH memorabil. clinic. Vol. I.

a) Histoire de société de médecine T. IV, p. 141. sqq.

loco infervientia, quae, cum nonnisi in intestini re-
cti angustatione adhiberi possint, non multum fem-
per auxilii praestabunt, praepriis si pars laesa eo
gradu est indurata, ut rumpatur potius quam dilate-
tur, licet et omnia gravis ejusmodi morbus tentanda
nobis suadeat.

DERRECAGAIX et BOULET b) hisce in scirrho-
sis angustationibus, quibus teste DARANIO foeminae
praesertim premuntur, turundis, intestino recto
caute immisis, non exiguo cum aegrotorum levami-
ne utebantur, atque DARANIUS plures eorum inte-
gros restituisse asserit c).

Has locum obstructum sensim dilatando, vires
suas cereolorum in modum exseruisse patet, ideo
forsan, cum eorum forma aptior videtur, illis si non
auteponendi, eadem tamen spe salutis sunt adhi-
bendi.

Hic etiam intestinorum volvulos merito adduci-
mus, qui versus anum saepe descendentes vix spon-
te evolvuntur, haecquae in regione siti cereolis pau-
lo crassioribus reprimi possunt. Idonei autem magis
videntur cylindri elastici d), qui crassiusculi clysteri-
bus deserviunt (biegsame Klystierrörchen)
atque iis haud dissimiles nonnihil longiores sunt con-
fecti. Simile quoque instrumentum, necessaria prae-
ditum

b) RICHT. chir. Bibl. 12. Bd. p. 140. 306.

c) l. c. p. 147.

d) vid. PIKELS Verzeichniss wichtiger Fabricate in RICHT.
chir. Bibl. 13. Bd. p. 281.

ditum longitudine, ad detrudenda corpora peregrina, in oesophago haerentia, adhiberi potest, aut eo carente simplicibus utimur candelis cereis aptam in formam reductis.

§. 32.

Cum autem hucusque cereolorum virtutes praevalentes ad amolienda impedimenta, mechanice urinae iter praecludentia posuimus, scitu quoque haud indignum esse existimo, quomodo illa cognoscantur, et ab aliis urethrae vitiiis discernantur. Constat enim, spasmos, uti omnes corporis partes, ita quoque urethram occupare posse: hinc etiam inter coarctationem urethrae vel ab impedimentis mechanicis, de quibus hucusque locuti sumus, vel a causa spastica pendentem rite distinguendum esse; praecipue cum spasticae affectiones cereolorum usum respuere solent. Quae signa huc facientia exponenda mihi sunt.

1. Ad morbum praegressum, ut in quocunque alio morbo, itaque quoque in hoc potissimum respicere juvat. In omni enim aegro, qui difficultate mingendi laborat, et virulentam gonorrhoeam perpeffus est, cum vehementi praesertim inflammatione conjunctam, hoc malorum genus suspicari licet. Praeterea morbus, si pendet a causa venerea, pedetentim augebitur, contra autem spasminis obnoxii illico iis corripitur solent.
2. Quoad praesentem statum inquirendum est, utrum urethrae cereolorum ope exploratio ad-

mit.

mittatur, an molestiae his admotis augeantur? Urethrae enim orificium in spasms interdum hiat, si posterior ejusdem pars constricta est, admoto autem stimulo sese contrahit. Non minus ex doloris sede morbi naturam dijudicare licet, qui in mechanico impedimento nonnisi unum urethrae locum afficit, in spasms autem totum fere membrum occupat. Accedit tumor, qui licet externe non semper appareat, tangente tamen digito, quo etiam dolor loci angustati augetur, detegendus. Optimum quoque symptoma, quod mechanica impedimenta plerumque comitari solet e) nobis praebet mucosus ex urethra effluxus, quem si observamus, certe sperare licet, fore, ut aegrotus ex cereolorum applicatione haud parvum levamen hauriat.

§. 33.

Haec de vario cereolorum usu, quantum vires suffecerint, satis dictum esse mihi videtur; licet multa adhucdum relicta sunt, quae vel ob inopiam temporis vel defectum librorum hac de re tractantium cognitioni meae se subdixerunt. Pauca igitur, quae ad contraindicationia redigenda sunt, adnotabo.

Post urethrae incisionem (Gallis boutonniere) cereolos non minus, quam catheteres duplicem ad finem varii commendavere medici; partim ne in vulneris cicatrificatione urethra nimis angustetur, partim ne sanatio, urina vulnus semper lambente, retardetur.

e) BELL vom Tripper, I. Bd. p. 214.

tur. Verum hanc medendi methodum potius damnandam, quam ulteriorem in usum provocandam judico, cum vulnus, dilatatione instrumenti perpetuo irritatum, consolidationi potius resistit. Si autem interdum, quod quidem negare nequimus, vulneris sub curationis sine, aut eo jam plane fanato urethram angustiolem invenimus, nunc in cereolorum apta applicatione eandem jure medelam, quam in alio angustationum genere sperare possumus f).

Quamquam in testiculorum affectione, a praecedente gonorrhoea orta, cereolorum caute applicatorum effectum laude extulimus, nihilo tamen minus, ubi eorum tumor a frigore externo, contusione aut a metastasi quadam, deficiente venerea causa, progenita ab eorum usu abstinemus necesse est g).

Vix autem a me expectanda, quamvis necessaria admonitio illa est, ut inflammationem aut statum nimis irritatum, aut spasticas contractiones obvenientes apte primum adhibita medela debellare studeamus, nisi tentata cereolorum immisione aegrum cruciare magis, quam adjuvare volumus. Verba insuper immortalis STOLLII de iis, quae in adhibendis cereolis huic quoque viro necessaria videbantur, adjungere mihi liceat: „Examinandum — an constrictio co-
 „arctatioque urethrae, an vero prominentes carnes
 „aut cicatrices nodosae adsint, ut, si facta adcura-
 „tior diagnosis sit, scire possimus quid potius non
 face-

f) BELLS Chir. 2. Bd. p. 258. fqq.

g) BRONFIELD l. c. p. 464.

„fa cere expediat, quam ut incerti de morbi natura
 „per varias, et sibi non raro quam maxime oppositas
 „methodos absque certa lege vagemur h).

SECTIO IV.

MODUS, APPLICATIONES, REGULAE-
 QUE DE IPSORUM USU.

§. 34.

Quoad ipsam cereolorum applicationem sequentes
 hic regulas sequi chirurgum oportet. Elegatur ce-
 reolus longitudinis et crassitiei sufficientis (hanc au-
 tem ex urinae radio facile defumere poteris) et inun-
 gatur oleo amygdalarum. Quo facto chirurgus dex-
 tro aegroti lateri assidens, penem in pollicem et di-
 gitos manus sinistrae apprehendit, eumque paulu-
 lum antrorsum trahit, ita ut cereolus extensam ure-
 thram intrans nullo modo ipsam ejus tunicam laede-
 re possit. Deinde manu dextra cereoli apicem in
 ipsam urethram immittit, donec ad morbi sedem
 pervenerit; ibi autem nonnisi modica vi utitur ad
 penetrandum locum angustatum, et si hoc modo
 penetrare nequit, extrahere cereolum et postridie alio
 experiri debet, tenuiori apice praedito. Ipse autem
 aeger vel stare femoribus divergentibus et genubus
 inflexis, vel dorso jacere debet, ut perinaeum sit li-
 berum.

§. 13.

h) MAX. STOLL Rat. med. Vol. I. p. 157.

Per coarctationem illam cereolum non directe intrudere, sed terebrando illum inter pollicem et indicem moderata non nisi vi ingerere debet chirurgus, immo quoque ubi resistentia vehementior est, vim sufficientem adhibere potest. Saepe quoque non nisi cum aliquo agroti dolore renitens illud vinci potest. Praecipue autem chirurgus adeo fortem pressionem cavere debet, ut sanguis ea concitetur, et simul ac tale profluvium sanguinis oritur, candela statim extrahenda est, et tunc non nisi post aliquot dies, ubi hocce vulnus urethrae jam sanatum esse intelleximus, iterum adhibenda i). Neque desperandum est post irritum periculum primum, quia saepius experientia docuit, stenochoriam fortasse ob spasmos supervenientes pro incurabili habitam, bis vel ter repetitis experimentis superatam esse. Quodsi cereolus ultra e. g. in vesicam procedere debet, eadem, quae in catheterismo, applicationis methodus adhibenda est, et quoque, si cereus in regione perinaei haeret, digito eum incurvare et deinde ultra protrudere possumus.

§. 36.

Angustatio urethrae non ubique totum ejus ambitum tenet, sed plerumque non nisi unum latus occupat. Hic cereolus in alteram partem transferendus

est

i) TERRAS in Journ. de med. chir. et Pharm. Tom. XXX. afferit sanguinis profluvium interdum valde cereolorum immisionem expedire, quod me iudice in varicosis solum vasorum dilatationibus expectandum.

est k). Sin autem plures ejusmodi loci obstructi hic sedem habent, urinae via ita incurvatur, ut difficillimum, imo saepe impossibile fit cereolos introducere.

§. 37.

Cereolum ne in vesicam illabatur, vel ex urethra excidat, ligamento ad glandem affigimus. Inflectere eum, ut aliqui faciunt, nunquam debemus, quia pars illa inflexa irritatione sua mucum acrem versus glandem et praeputium ducit. **BELLIVS** 1) flectit cereolum et marsupiolum inducit peni, quod cereolo nexum et zonae circa corpus ductae affixum est.

§. 38.

Temporis spatium, per quod cereolum in urethra relinquere debemus, eo irritationis, quam in urethra producit, gradu desumere debemus. Simulac enim dolores et affectiones nervosas concitent, eximendi sunt. In genere autem notandum est, quo diutius cereoli in urethra relinquuntur, eo validius quoque eos malum debellare. Quare initio per semihorium circiter, postea autem, si urethra stimulo assuesceta est, per aliquot horas ibi linquendi et omni quingehorio aliis mutandi sunt. Candela, qua semel usi sumus, nunquam ultra immittenda est. Urinam reddendi cupido, quae initio immisionem cereoli sequitur, post aliquod tempus etiam evanescit. Prima vice non altius eum intradere debemus, quam ubi experiendo certiores facti sumus, contractionem illam

pene-

k) **BELL** Abhandl. vom Tripper, I. Bd. p. 227.

1) l. c. p. 244.

penetratam esse. Qui longius progrediuntur, locum illum coarctatum nimis extendunt, et urethram praeter modum irritant.

§. 39.

Quod si malo quodam fortuito candela illapsa sit, et in ipsam penitus vesicam pervenerit, non alia via, nisi forcipe a cl. Default invento extrahenda m) nil superest, quam ut lithotomia eam educamus. In urethra autem haerentem unco vel modo nominato forcipe apprehendere possumus, vel, si hoc nobis non licet, incisio semi pollicis longitudine instituenda est.

§. 40.

Quamdiu cereolus in urethra haeret, aeger omnem motum, quem poterit, evitare debet, quo efficitur, ut vel ipse cereolus mechanico modo urethram irritet, et inflammationem concitet, vel massa ejus constituens dehiscat et eundem statum proferat. Sunt, qui per noctem cereolum in urethra relinquendum esse perhibent, quod vix illis, qui somno placido gaudent, et erectionibus non valde obnoxii sunt, multo minus autem iis, qui motus et erectiones in somno patiuntur, concedendum est. In genere praestat eos per noctem rejicere. Alii cereolum in pene relinquunt, si aeger urinam reddat, quod interdum quidem aegro caute mingente sine damno fit, nullo modo autem omnibus suadendum est.

§. 41.

m) RICHT, Bibl. II. Bd, p. 419.

§. 41.

Praeterea aliqui cereolos usque ad vesicam immitti jubent; quod autem nonnisi in iis faciendum esse existimo, ubi bene explorata urethra eam ubique patere deprehendimus, saltem tam alte immissi statim extrahendi sunt, ne aliqua pars mallae ceraceae inde dehiscat, et (ut supra jam monuimus) calculo nucleum praebet; praecipue cum in intumescencia prostatae vix aliquid profunt cereoli, et candela usque ad vesicam immissa ex stimulo suo in veru montanum intumescenciam testiculorum haud raro concitent, quare in hoc casu saepius per aliquot dies eorum usus est evitandus, et fomentationes externae adhibendae sunt.

§. 42.

Quando eorum usui finis sit imponendus, difficile determinari potest. Saepe enim urina jam naturali radio prodit, et in ipsa urethra nullum amplius impedimentum invenimus, nihilominus tamen morbus redit, si cereoli usus tempore nondum idoneo inhibetur. Quare morbo jam sublato cereoli usus continuari debet, et eo diutius, quo violentior ipse morbus fuit. Saltim eos statim immittere debet, ubi primum aliquod mali vestigium deprehendit.

Saepe enim ex refrigeratione, ex motu nimis fatigante et ex nimia retentione urinae reditus morbi effici potest, et praecipue hoc fit in varicosis urethrae vasorum extensionibus, ubi aliqua aestuatio subito dysuriam excitare potest. Quod ubi fit, aeger lecto
decum-

decumbere, clysteris atque venesectionis usu et cereolorum applicatione reditum illum sanare debet.

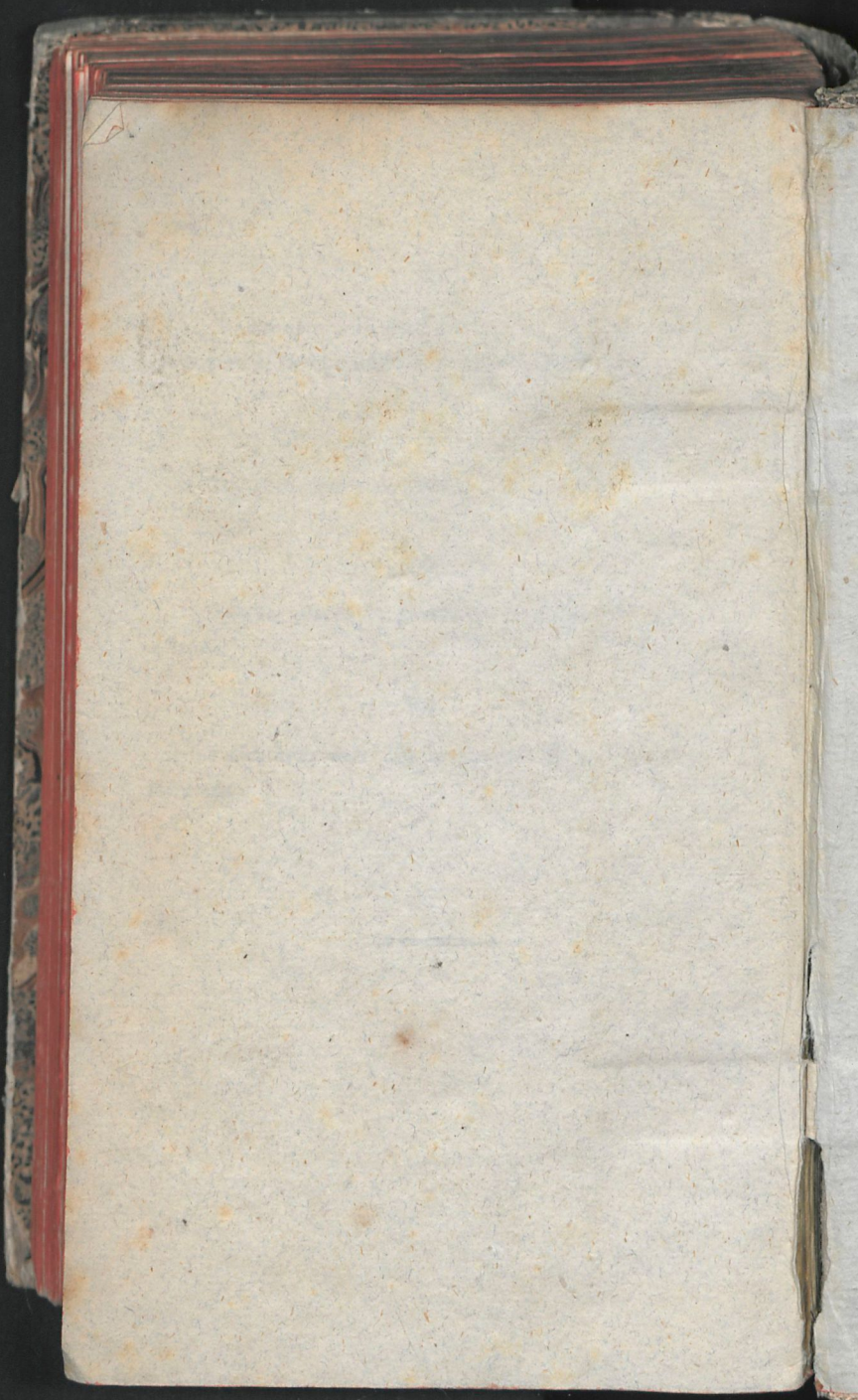
§. 43.

In pertinaciori casu aegro suadendum est, ne spem boni eventus amittat; quia cereoli sint unicum et praestantissimum hujus mali remedium. Quodsi autem omnia incassum experimus, tunc omnino vel tota urethra coarctata et coalita vel pluribus incrassationibus lateralibus ita incurvata, ut cereolus non directe immitti et rite agere possit. Interdum meliori successu gaudemus, si post inquisitionem illius curvaturae apicem cereoli inflexione suavi, prominentiae congruente, instruimus, terebrando et cum aliqua vi eum immittimus, vel elasticum cereum adhibemus. BELL cel. n) vix ullam coarctationem se fecurasse affirmat, quam hoc modo non superasset.

n) l. c. p. 258.

T H E S E S.

1. Vires vitales effectus sunt certorum materiei elementorum ipsiusque mixtionis.
2. Sensus partis immediatam nervorum praesentiam minime demonstrat.
3. Uterus humanus neque ex fibra muscolari neque ex tela cellulosa, sed ex proprio fibrarum genere constructus est.

Halle, Med. Diss., 1805

ULB Halle
004 359 232

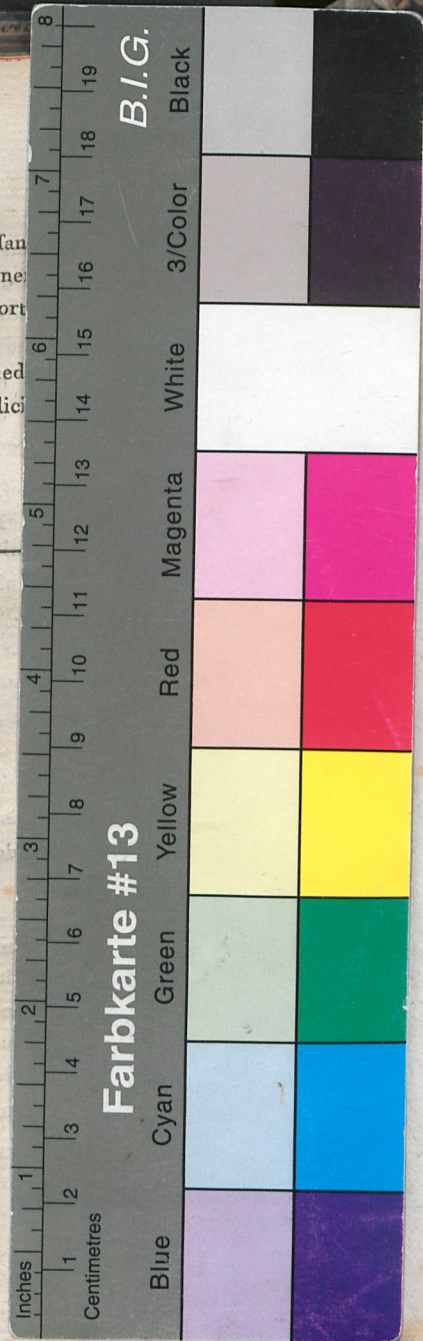
3

V018

Sb.

CEREOLORUM
HISTORIA
EORUMQUE
USUS CHIRURGICUS. 4

TRACTATUS INAUGURALIS
QUEM
AUCTORITATE GRATIOSAE FACULTATIS
MEDICAE HALENSIS
PRO
GRADU DOCTORIS MEDICI
LEGITIME OBTINENDO
PUBLICAE DEFENDET
DIE XX. MARTII MDCCXCV.
AUCTOR
IO. FRID. THEOPH. HAEGER
NEO-MARCHICUS.

HALAE,
TYPIS BATHEANIS.

